

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An Christus, dum esset viator & in terris degens, scientiam beatam
habuerit, illamque à primo conceptionis instanti receperit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

verbum propriè accipitur, in divinis non dicitur nisi personaliter, si autem accipiat communiter, poterit etiam dici essentialiter. Similiter essentia divina in beatifica visione gerit vices verbi hoc secundo modo sumpti, cum actualissimè seipsam beatorum mentibus repræsentet. Intellectio autem, quomodocumque accipiat, vitalitatem dicit, subindeque habitudinem dependentiæ effectivæ à principio intelligente, & egressum seu emanationem ab illo, quæ divino actui respectu intellectus creati prorsus repugnat: unde licet essentia divina uniat mentibus beatorum ut verbum, nequit tamen intellectui animæ Christi sub ratione intellectiois uniri.

DISPUTATIO XVI.

De scientia beata anime Christi.

Ad quæst. 10. D. Thomæ.

Consideratâ scientiâ Christi in communi, ad species ejus descendimus, & primò de scientia beata, utpote nobiliori & perfectiori, disserimus: non agimus autem de scientia beata Christi, in quantum est Deus, de hac enim 1. parte Tractatu 3. fusè disputavimus, sed de scientia beata animæ Christi; & de hac solùm investigamus quæ propriè pertinent ad Christum, ut ab aliis beatis distinguitur; quæ enim omnibus beatis communia sunt, ut objectum visionis beatæ, lumen gloriæ, species intelligibilis &c. in Tractatu de visione beata fusè explicata sunt.

ARTICVLVS PRIMVS.

An Christus, dum esset viator & in terris degens, scientiam beatam habuerit, illamque à primo conceptionis instanti receperit?

§. I.

Utraque difficultas duplici conclusione resolvitur.

Dico primò, Christum adhuc viatorem, & in terris degentem, vidisse divinam essentiam, subindeque habuisse scientiam beatam.

Hanc conclusionem probat Cano lib. 12. de locis cap. 14. variis Scripturæ testimoniis, quæ fusè & eleganter expendit, sed locus magis idoneus sumitur ex cap. 3. Joannis, ubi sic habetur: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo.* Quibus verbis Christus adhuc viator & in terris degens asserit se esse in cælo: Sed esse in cælo, vel in paradiso, idem est quod Deum videre, ubicunque videatur, ut S. Augustinus notavit Epist. 57. prolato exemplo latronis, qui cum in Lymbo futurus esset quoad animam, tamen quia ibi visurus erat Deum, dicitur futurus in paradiso: Ergo Christus adhuc viator & in terris degens, videbat divinam essentiam, & scientiâ beatâ potiebatur.

Notandum verò est cum Cajetano, super hunc locum Joannis, scopum Christi tunc fuisse persuadere Nicodemo credendum sibi esse, utpote testi oculato, & qui ita in terris degebat, ut simul in cælo esset, Deum videns, quod nulli anterio-

ri veritatis testi, nulli unquam Propheta obtigerat. Unde ibidem dicebat, *Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur. Qui de cælo venit, super omnes est. & quod vidit & audiuit hoc testatur.* Ubi Christi testimonium idcirco aliis testimoniis præfertur, quia non ex auditu tantum, ut alij, sed ex visu testimonium præbuit, unde Joan. 1. dicitur: *Deum nemo vidit unquam, unigenitus qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis.* Sed Christus in hac vita mortali degens, divinitatis suæ, & paternæ gloriæ, sæpè testimonium perhibuit: Ergo tunc divinam essentiam vidit, & scientiâ beatâ, seu visionem beatificâ potitus est. Quod etiam testatur mysterium transfigurationis, quod fuit signum gloriæ Christi latentis in anima, quam tunc in corpus resillire permisit, ut communiter docent SS. Patres.

Potest etiam suaderi conclusio triplici ratione. Prima quam insinuat D. Thomas hic quæst. 9. art. 2. potest sic proponi. Decens est ut instrumentum excellens, & per modum capitis influens, præhabeat in se formaliter perfectiones quas aliis communicat: Sed Christus ut homo causat in nobis beatitudinem supernaturalem, consistentem in visione clara Dei, per modum capitis & instrumenti excellentiæ: Ergo oportuit ut in se scientiam beatam haberet.

Secunda, quæ desumitur ex eodem S. Doctore supra quæst. 7. art. 1. sic procedit. Quanto aliquod receptivum est proximis causæ influenti, tantò magis, & cum majori perfectione, illius influxum participat: Sed influxus gratiæ est à Deo, cui maximè humanitas Christi per unionem hypostaticam conjungitur, cum ad idem esse personale cum ipso trahatur: Ergo perfectissimè gratiam participat: Sed gratia perfectissima est gratia consummata per gloriam: Ergo anima Christi habuit gratiam gloriâ consummatam, id est cum beatifica visione conjunctam.

Tertia ratio sumitur ex Durando in 3. dist. 14. quæst. 1. num. 5. ubi sic discurrit: Decens fuit ut natura assumpta ad supremum esse, ad supremam operationem sibi possibilem elevaretur: Sed natura humana Christi, per unionem hypostaticam ad esse supremum, scilicet ad esse Verbi, assumpta est: Ergo decuit quod elevaretur ad supremum operari tali naturæ possibile: Sed beatitudo in clara Dei visione consistens, est operatio suprema humanitati possibilis: Ergo debuit humanitati Christi assumptæ ad supremum esse concedi.

Dico secundò: Christus scientiam beatam, seu visionem beatificam, à primo instanti conceptionis habuit. Ita D. Thomas infra quæst. 34. art. 4. ubi docet Christum in primo suæ conceptionis instanti fuisse beatum & comprehensorem, idque probat in argumento sed contra ex illo Psalm. 64. *Beatus quem elegisti & assumpsisti, quod secundum glossam refertur ad humanam Christi naturam, quæ assumpta est à Verbo Dei in unitatem personæ: Sed in primo instanti conceptionis fuit assumpta humana natura à Verbo Dei in unitatem naturæ: Ergo in primo instanti suæ conceptionis Christus, secundum quod homo, fuit beatus, quod est esse comprehensorem.*

Eandem veritatem suadere nititur Cano supra citatus, hoc discursu: Christus à primo instanti conceptionis plenus fuit gratiæ & veritatis, ut patet ex illo Joan. 1. *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Vidimus gloriam ejus quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis.* Ubi

ly plenum debet sumi in neutro genere, & referri ad Verbum incarnatum, non verò in masculino, & referri ad Joannem Baptistam, ut perperam existimavit Cajetanus, quem Cano ibidem fusè impugnat: Sed si Christus ab initio scientiâ beatâ, seu visione beatificâ, non esset potitus, non fuisset ex tunc ut homo gratiâ & veritate plenus: Ergo scientiam beatam, seu visionem beatificam, à primo instanti conceptionis habuit. Sequela Minoris probatur. Cui deest suprema gratiâ perfectio, & summa veritatis cognitio, nec gratiâ, nec veritatis plenus dici potest; cum tantum à plenitudine, quantum à perfectione, aliquis deficiat: Sed suprema gratiâ perfectio est consummatio per gloriam, & summa veritatis cognitio in visione beatificâ sita est: Ergo Christus sine illa, nec gratiâ nec veritatis plenus existeret.

3. Nostram conclusionem probant etiam tres rationes pro præcedenti adductæ: Nam Christo adhuc viatori scientiam beatam competere ostendimus, quia esset caput hominum & Angelorum, ac proinde oportuit ut haberet omnes perfectiones membrorum; quia fuit intimè conjunctus causæ influenti gratiam; & quia decens fuit ut naturæ ad supremum esse assumptæ, suprema operatio concederetur: Sed Christus ut homo ab initio conceptionis fuit caput hominum & Angelorum, & ex tunc causæ influenti gratiam fuit intimè conjunctus, illiusque humanitas ad supremum esse assumpta & elevata: Ergo à primo conceptionis instanti, scientiâ beatâ, seu clarâ Dei visione, potitus est. Unde Psalmo 21. Christus Patrem alloquens ait: *In te projectus sum ex utero, de ventre matris meæ Deus meus es tu.* Quæ verba glossans Eusebius lib. 2. de demonstr. Evang. sic Christum loquentem inducit: *De ventre matris meæ Deus meus es tu, cum enim adhuc intra cellam gestantis me in utero laterem, te tamen Deum meum videbam.* Et Richardus Victorinus lib. 2. de Emanuele cap. 22. post multa de plenitudine suavitatis quæ in Christi anima à momento conceptionis abundavit, ut idcirco Christus puer dictus sit butyrum & mel comedisse, subdit: *Summa suavitatis butyrum, cujus participationem expectamus in nostra glorificatione, ipse accepit in ipso ingressu hujus mortalis vite, nec nostro more ex parte, sed in omni plenitudine.*

9. Denique suaderi potest conclusio hac ratione: Naturæ assumptæ à Verbo debemus concedere quod majoris dignitatis & excellentiæ est, nisi muneri Redemptoris repugnet: Sed animam Christi fuisse à primo instanti beatam, majoris est dignitatis, quam beatitudine aliquando caruisse, & cum munere Redemptoris non pugnat, cum ad hoc munus salvandum in Christo, sufficiat quod simul fuerit viator, ad quod sufficit quod habuerit corpus passibile, & reliquis gloriæ corporum dotibus destitutum; ut & pati pro nobis posset, & exemplo præluere ad sequenda vestigia ejus: Ergo asserendum est, Christum ut hominem fuisse perfectè beatum à primo conceptionis instanti.

§. II.

Objectiones solvuntur.

10. Contra præcedentes conclusiones in primis obijci possunt quædam Scripturæ testimonia, quibus significari videtur, Christum ante passionem & mortem suam non fuisse beatitudi-

Tom. IV.

A ne donatum: Dicitur etiam Lucæ 24. *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Joan. 7. *Nondum Spiritus erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.* Item Apocal. 5. dicitur, Christum, quia occisus est, accepisse gloriam & divinitatem. Denique ipse Christus Joan. 17. his verbis Patrem alloquitur: *Clarifica me Pater claritate quam habui, priusquam mundus esset apud te.* Ergo Christus dum esset viator & degens in terris, non habuit scientiam beatam, seu visionem beatificam, & multominus in primo instanti conceptionis.

B Verum hæc facile diluuntur, dicendo his locis sermonem esse vel de gloria corporis, vel de exaltatione nominis Christi super omne nomen, vel de restitutione unionis hypostaticæ cum tota Christi humanitate, quæ in resurrectione facta est, ut alibi exposuimus; quare hæc & similia Scripturæ testimonia nihil nocent veritati propositæ, & præcedentibus conclusionibus declarata.

C Secundo contra primam conclusionem obijci potest difficile argumentum, quod sub hac forma breviter proponitur. Summum gaudium non potest simul compati cum summa tristitia: Sed Christus tempore passionis habuit summam tristitiam, quam Matth. 26. his verbis declaravit: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Ergo tunc non fuit in anima Christi gaudium beatificum, nec per consequens scientia seu visio beatificâ, ad quam necessariò summum gaudium seu delectatio consequitur.

13. Respondet Cano loco suprâ citato, Christum mortis tempore, delectatione beatificâ caruisse, & tunc retinuisse gaudium beatificum quod suprà naturâ à visione beatificâ prodire debebat, ut daret locum tristitiæ ad hominum redemptionem: sicut per totam vitam gloriam animæ quasi suppressit, & impedivit ne in corpus efflueret, ut daretur locus merito. Idem docent Valentia in præfenti disp. 1. quæst. 9. Salméronius tomo 10. tract. 14. §. ad 4. & Maldonatus in cap. 26. Matthæi §. *subtilius in scholis.*

D Sed hæc solutio & doctrina displicet aliis Theologis, & merito: non enim subtrahenda est pro aliquo tempore ab anima & voluntate Christi aliqua perfectio beatitudinis quæ in omnibus beatis reperitur: delectatio autem voluntatis pertinet ad perfectionem beatitudinis animæ, & quidam existimant esse à visione beatificâ inseparabilem; quia fieri non potest ut voluntati repræsentetur summum bonum, nempe Deus clarè visus, & non delectetur & quiescat in illo: quare si anima Christi pro aliquo tempore caruit hujusmodi delectatione & gaudio, sequitur etiam fuisse privatam pro eodem tempore visione beatificâ, quod tamen non potest admitti. Unde S. Thomas infra quæst. 46. art. 8. cum in prima objectione, ex contrarietate inter tristitiam & gaudium intulisset, non potuisse Christum tristiari secundum animam, eò quod frueretur delectatione beatificâ; ut argumentum solveret, non negavit in Christo gaudium beatificum, sed illo admissio, solutionem dedit quam infra subijciemus.

E Respondent secundo alij, quos sequitur Theophilus Raynaudus tomo de Christo lib. 4. sect. 2. cap. 4. quod licet naturaliter loquendo impossibile sit, summam lætitiâ simul compati cum summa tristitia, tamen de potentia Dei absoluta possunt esse simul in eodem subiecto, etiam si contrarietatem habeant.

Sed hæc etiam solutio (nisi magis explicetur, & E E e

aliunde juvetur) non videtur legitima: Nam licet summa delectatio & summa tristitia, comparatione ejusdem objecti opponantur contrariè, tamen includunt, aut saltem inferunt contradictionem; quia tristitia importat actum per modum recessus & fugæ; delectatio autem dicit actum, per modum accessus & prosecutionis: Sed contradictoria per nullam potentiam verificari possunt: Ergo nec summum gaudium & summa tristitia respectu ejusdem objecti simul existere.

27. Confirmatur: De potentia Dei absoluta fieri nequit, ut quis recedat à termino à quo, & simul quiescat in illo, eò quod recessus ab uno termino includat negationem quietis in eodem termino: Ergo similiter est impossibile quod voluntas per summam delectationem quiescat in aliquo objecto, & per summam tristitiam fugiat & recedat ab eo. His ergo solutionibus prætermisiss.

18. Ad objectionem respondeo cum S. Thoma loco citato in resp. ad 1. Majorem esse veram, si tristitia & delectatio sint de eodem objecto, & sub eadem ratione: si verò vel erga diversa objecta, vel erga idem secundum diversas rationes, gaudium & tristitia versentur, quamvis inter se opponantur, nec possint simul in gradibus intensis ex natura rei existere, de potentia tamen absoluta simul existere possunt: tristitia autem & gaudium quæ tempore passionis in anima Christi fuerunt, vel circa diversa objecta versabantur, vel circa idem sub diversa ratione consideratum; voluntas enim Christi etiam tunc summè gaudebat & delectabatur de visione beatifica, & summè dolebat & tristabatur de peccatis generis humani, pro quibus patiebatur. Item Christus tunc delectabatur de morte ut utili ad redemptionem hominum, & tristabatur de illa prout dissentanea naturæ: unde potuit fieri, & de facto dispensatione divinâ factum fuit, ut summa delectatio non excluderet summam tristitiam.

19. Dices cum Cano: Si hæc solutio valeret, sequeretur nullam tristitiam esse incompatibilem de potentia absoluta cum gaudio de eodem objecto: tristitia enim & gaudium semper objectum respiciunt sub diversa ratione formali; nam tristitia, utpote fuga, illud respicit sub ratione mali & nocivi; gaudium verò, cum per modum prosecutionis se habeat, illud sub ratione boni & convenientis attingit.

20. Sed negatur sequela, nam licet tristitia & gaudium, seu delectatio, semper differant & disconveniant in ratione formali sub qua, ut argumentum rectè demonstrat, non tamen semper disconveniunt in ratione formali quæ, sed quandoque disconveniunt, quandoque non, subindeque interdum simul stare possunt, de absoluta Dei potentia, ut in præsentem contingit; quia nimirum eadem mors materialiter, secundum diversam rationem formalem quæ fuit inspecta à Christo, ut jam declaravimus: interdum verò implicat ea simul reperiri, ut contingeret, si idem objectum materiale, secundum eandem rationem formalem quæ respicerent: v. g. quod mors Christi per respectum solum ad naturam, vel per respectum solum ad finem redemptionis, simul gaudium & tristitiam terminet, manifestam implicat contradictionem, cum tristitia (ut suprà dicebamus) importet actum per modum recessus & fugæ, delectatio verò per modum accessus & prosecutionis se habeat.

21. Objicies tertio contra secundam conclusionem:

A Christus sibi meruit scientiam seu visionem beatam: Ergo eam à primo suæ conceptionis instanti non habuit. Patet Consequentia, implicat enim quod præmium, præsertim ultimum, sit ante meritum, eò quod meritum se habeat ad præmium, ut via ad terminum. Antecedens verò probatur: Perfectius est habere aliquid ex merito, quam sine merito; nam habere aliquid ex merito, est habere illud quodammodo per seipsum, habere autem sine merito, est illud habere ab alio, ut docet S. Thomas infra quæst. 19. art. 3. Sed Christo tribui debet id quod perfectius est: Ergo Christus scientiam seu visionem beatam sibi meruit.

B Respondeo negando Antecedens, nam ut dicemus infra, cum agemus de merito Christi, licet Christus gloriam sui corporis, & sui nominis exaltationem meruerit, non tamen gratiam & gloriam animæ, quam in primo suæ conceptionis momento à Deo recepit, quare hujusmodi dona non habuit tunc titulo meriti, seu mercedis, sed per modum naturæ, & titulo filiationis naturalis, & veluti per naturalem resultantiam ex unione hypostatica, ad quam in eo instanti ejus humanitas fuit elevata. Unde ad probationem in contrarium dicendum est, perfectius quidem esse per se loquendo habere aliquid ex merito, quam sine merito, per accidens tamen interdum melius esse aliquid sine merito habere, quam per meritum illud acquirere; quando scilicet habere illud ex merito, privat majori perfectione, qualis est habere illud per modum naturæ, & nunquam caruisse perfectione illâ. Solutio est D. Thomæ infra quæst. 19. art. 3. in corp. ubi sic dicitur: *Habere aliquod donum per se, est nobilius quam habere illud per aliud. semper enim causa quæ est per se, potior est eâ quæ est per aliud. Quia autem omnis perfectio & nobilitas Christo est attribuenda, consequens est quod ipse per meritum habuerit illud quod alij per meritum habent, nisi sit tale quod ejus carentia magis dignitati Christi & perfectioni præjudicet, quam per meritum decrescat. Unde nec gratiam, nec scientiam, nec beatitudinem animæ, nec divinitatem meruit; quia cum meritum non sit nisi ejus quod nondum habetur, oporteret quod Christus aliquando istis caruisset, quibus carere, magis diminuit dignitatem Christi, quam augeat meritum.*

§. III.

Corollarium notatu dignum.

E X dictis intelliges, Christum verè à Prophetis admirabilem dici, & à SS. Patribus rectè divinum enigma, & paradoxum appellari: in ipso enim tot cernuntur mirabilia, & quæ specie tendis videntur pugnancia, ut merito de illo dici possit, *Non alibi miranda magis*: in eo quippe, ut ostendimus, beatitudo & miseria, dolor, & gaudium, ac status viatoris & comprehensoris, mirabili quadam divinæ sapientiæ arte, federata & sociata sunt, & ut Doctor mellifluus serm. 2. super Missus est, eleganter expendit: *In ipso agnoscitur longitudo brevis, latitudo angusta, altitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnoscitur lux non lucens, Verbum infans, aqua sitiens, panis esuriens. Videas si attendas, potentiam regis, sapientiam instrui, virtutem sustentari, Deum denique latentem, sed Angelos rescientem; vagentem, sed miseros consolantem. Videas si attendas, tristari latitiam, pavere fiduciam, salutem pati, vitam mori, fortitudinem infirmari. Sed quod*

non minus mirandum est, ipsa sibi cernitur tristitia lætificans, pavor confortans, passio salvans, mori vivificans, infirmitas roborans.

24. Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4. de laudibus Deiparæ, ubi mirabilem hanc rerum inter se pugnantium & dissidentium, in Christo concordiam, hac rithmicâ expressione eleganter celebrat.

*Mira rebus converso,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur.
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virtus jacet, potestas regitur.
Infirma nutat firmitas,
Languet salus, pavet fiducia,
Sordet nitor, plorat lætitia,
Tristatur consolatio.
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eget pastu refectio.
Inveniunt panis esuriens,
Aret sitis indeficiens,
Libertas iugo premitur.
Esse subit nunquam incipiens,
Loco manet locari nesciens,
Et vita mortem patitur.
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectus deficit,
Imò suo defectu reficit,
Deus defectum saculi.*

ARTICULUS II.

*Utrum anima Christi per scientiam beatam
omnes creaturas possibiles in essentia
divina cognoscat?*

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum, & conclusio negativa statuitur.

25. **U**T certum & indubitatum in Theologia cum D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam Christi per scientiam beatam Deum non comprehendere, tum quia nullus intellectus creatus, etiam de potentia absoluta, potest Deum comprehendere, seu divinam essentiam tam perfectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum etiam quia in Concilio Basilien. sess. 12. tanquam erronea in fide damnatur hæc propositio Augustini de Roma, Archiepiscopi Nazareni, *Anima Christi videt Deum tam clarè & intensè, sicut Deus videt seipsum*. Et 2. part. directorij Inquisitorum quest. 11. inter errores Arnaldi de villa nova Medici, damnatos per Inquisitores, secundo loco inserte fertur: *Quamvis anima Christi fuit unita divinitati, statim ipsa anima scivit omnia que Deus scit*. Est igitur error in fide, asserere animam Christi per scientiam beatam Deum comprehendere, seu cognoscere quantum cognoscibilis est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14. art. 1. *Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus, eum concludi comprehensione capacitatis anima Christi*,
Tom. IV.

A videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam Deitatis Christi.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit testimonium Isidori cap. 48. in Exodum sic dicentis. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humanitati suscepta*. Quæ verba non nisi de cognitione comprehensiva intelligi possunt, cum integra Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati, vera sit Deitatis comprehensio.

Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt, testimonium Isidori non fideliter referri à D. Thoma hic art. 1. sed in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè nota est, & humanitas à Christo suscepta*. Non valet, inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad marginem D. Thomæ non benè notatur, hæc verba legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capite 42. in Exodum desumpto, habentur verba quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Typographi, notat Isidori Scholiasies octo manuscriptos libros, tam Longobardicis quàm nostris characteribus scriptos, cum ista editione concordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. dicendum est, Isidorum hoc dixisse, propter excellentissimam cognitionem convenientem animæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ est communis, integraque appellatur, non quia sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possibiles de potentia Dei absoluta, sed quia est suprema inter possibiles de lege statuta: quemadmodum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod non sit possibilis major gratia de potentia absoluta, sed quia de lege ordinaria major & intensior dari nequit. Dicit etiam potest, Isidorum loqui de homine assumpto, ratione divinitatis. Vel id dixisse ex opinione apud aliquos tunc recepta, quod per divinum intellectum cognosceret anima Christi, ut rectè observavit P. Nicolai in scholiis ad articulum 1. hujus quæstionis. His præmissis, pro resolutione difficultatis propositæ

Dico, anima Christi per scientiam beatam non cognoscit in divina essentia omnes creaturas possibiles. Ita communiter Theologi tam domestici quàm extranei, contra Hugonem à S. Victore, Alensem, Durandum, Scotum, & alios antiquos, asserentes animam Christi omnia possibilia in verbo per scientiam beatam cognoscere. In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit animæ Christi, ratione scientiæ & intellectus in creaturæ, quam ipsi à Deo communicatam esse docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij verò animam Christi per scientiam creatam omnia possibilia cognoscere asserunt.

Plures autem ad probandam nostram conclusionem adducuntur à Recentioribus rationes, quæ parùm urgent, & facilè dilui possunt: unde illis prætermittis, suadetur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta. Cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita, est divinæ essentia comprehensio: Sed implicat intellectum creatum, & consequenter intellectum animæ Christi, Dei essentiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia in eo cognoscere. Minor patet ex supra dictis, & à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

Major autem in qua est difficultas, sic ostenditur. Eo modo unam in alio cognoscitur, quo in

E E e ij